

Lovvedtak 6

(2011–2012)

(Første gangs behandling av lovvedtak)

Innst. 47 L (2011–2012), jf. Prop. 111 L (2010–2011)

I Stortingets møte 15. november 2011 ble det gjort slikt

vedtak til lov

om næringsberedskap (næringsberedskapsloven)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1 Lovens formål

Formålet med loven er å avhjelpe forsyningsmessige konsekvenser av kriser ved å styrke tilgangen på varer og tjenester og sørge for nødvendig prioritering og omfordeling av varer og tjenester gjennom samarbeid mellom offentlige myndigheter og næringsdrivende.

§ 2 Lovens saklige virkeområde

Loven regulerer forholdet mellom offentlige myndigheter og næringsdrivende ved forberedelser til og gjennomføring av samarbeidsrutiner og særskilte tiltak for kriser med vesentlige konsekvenser for tilgangen til varer og tjenester i Norge i krig, krigsfare og krigslignende forhold og i fredstid.

§ 3 Lovens stedlige virkeområde

Loven gjelder norsk territorium og på kontinentalsokkelen. For Svalbard, Jan Mayen og bilandene gjelder loven i det omfang og med de stedlige tilpassninger Kongen bestemmer.

§ 4 Lovens begreper

I denne lov menes med:

- etterspørselssjokk*: etterspørselen øker så sterkt at næringslivet støter på kapasitetsbegrensninger som raskt medfører økte markedspriser og som medfører utilstrekkelig tilgang til varer og tjenester
- tilbudssvikt*: knapphet på varer og tjenester som raskt kan medføre økte markedspriser og som

medfører utilstrekkelig tilgang til varer og tjenester

- logistikkbrist*: plutselig avbrudd i normal logistikk og infrastruktur som medfører utilstrekkelig tilgang til varer og tjenester
- særskilte tiltak*: enkeltvedtak ved beredskapsforberedelser og krisehåndtering

§ 5 Offentlige myndigheters ansvar ved krisehåndtering (ansvarsprinsippet)

Ved kriser som omfattes av § 6, har offentlige myndigheter i rimelig utstrekning ansvar for nødvendige beredskapsforberedelser, finansiering og krisehåndtering på sine ansvarsområder.

Kapittel 2. Forskriftsbestemmelser

§ 6 Forskrifter

Når det på grunn av risiko for etterspørselssjokk, tilbudssvikt eller logistikkbrist er nødvendig for å sørge for at befolkningens behov, det militære forsvarets behov, allierte militære styrkers behov i Norge eller internasjonale forpliktelser knyttet til varer og tjenester dekkes, kan Kongen gi nærmere bestemmelser om

- prioritering, omfordeling, lagring og avståelse av varer, utførelse av tjenester, samt forberedelser og medvirkning hertil, herunder bestemmelser om innførsel, utførsel, distribusjon av varer og omsetning av varer og tjenester, herunder omsetningsregulerende tiltak
- plikt for næringsdrivende til å levere eller framstille varer eller yte tjenester til bestemte formål eller bestemte mottakere

- c) plikt for næringsdrivende til å avstå løsøre og fast eiendom for midlertidig disponering
- d) plikt for næringsdrivende til å gi, og så langt som mulig dokumentere informasjon, herunder informasjon om varebeholdninger, rullering, produksjon, omsetning, transport og lagring, logistikk, regnskap m.m.
- e) plikt for næringsdrivende til å samarbeide med offentlige myndigheter om å finne effektive løsninger for å håndtere manglende tilgang til varer og tjenester
- f) plikt for næringsdrivende til å gjennomføre eller bidra til gjennomføring av analysearbeid og utredninger knyttet til leveringssikkerhet
- g) plikt for næringsdrivende, næringsorganisasjon eller -sammenslutning til å delta i særskilte organer som er opprettet eller opprettes for å bidra til å sikre tilgangen på varer og tjenester i kriser
- h) plikt for næringsdrivende til å planlegge eller delta i planlegging og gjennomføring av øvelser og annen opplæring i krisehåndtering
- i) plikt for næringsdrivende til å varsle om forhold som kan gi grunnlag for særskilte tiltak
- j) plikt for næringsdrivende til å planlegge, forberede og gjennomføre, eller bidra til planlegging, forberedelse og gjennomføring av særskilte tiltak

§ 7 Tidsbegrensede forskrifter

Når særlige grunner foreligger, kan departementet gi en tidsbegrenset forskrift, jf. § 6, som gjelder for inntil en måned av gangen, maksimalt 3 måneder.

Kapittel 3. Vedtak om særskilte tiltak

§ 8 Vedtak om særskilte tiltak

Når det på grunn av risiko for tilbudssvikt, etter spørselssjokk eller logistikkbrist er nødvendig for å sørge for at befolkningens behov, det militære forsvarets behov, allierte militære styrkers behov i Norge eller internasjonale forpliktelser knyttet til varer og tjenester, dekkes, kan Kongen fatte vedtak om særskilte tiltak eller vedtak om forberedelser til særskilte tiltak.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om myndighet til og vilkår for å fatte vedtak om særskilte tiltak.

§ 9 Begrensninger i adgangen til å fatte vedtak

Det kan ikke fattes vedtak om særskilte tiltak dersom formålet kan oppnås i tide på annen måte. Begrensningen gjelder ikke dersom dette åpenbart medfører uforholdsmessige kostnader.

§ 10 Umiddelbar iverksettelse av særskilte tiltak

Når det er nødvendig for krisehåndtering kan pålegg om særskilte tiltak kreves gjennomført straks.

Dersom kompensasjon etter § 17 ikke er fastsatt, skal ansvarlig myndighet innhente de opplysninger som er nødvendige for fastsetting av kompensasjonen.

Kapittel 4. Lokale og regionale myndigheters rolle. Statlig tilsyn

§ 11 Lokale og regionale myndigheters oppgaver

For at næringsdrivende skal kunne gjennomføre beredskapsoppgaver, skal kommuner og fylkeskommuner bistå med planlegging, forberedelse og gjennomføring av beredskapsoppgavene. Kongen kan gi forskrift om plikt for kommuner til i rimelig utstrekning og uten kompensasjon å forberede eller gjennomføre særskilte tiltak ved behov for varer og tjenester, når disse fremgår av kommunens beredskapsplaner, jf. sivilbeskyttelsesloven § 15.

§ 12 Statlig tilsyn med kommunen og fylkeskommunen

Fylkesmannen fører tilsyn med kommunens og fylkeskommunens oppfyllelse av plikter gitt etter § 11 første ledd og i forskrifter med hjemmel i § 11 andre ledd. Reglene i kommuneloven kapittel 10 A gjelder for slikt tilsyn.

Kapittel 5. Felles bestemmelser

§ 13 Forholdet til forvaltningsloven og konkurranseloven

Kongen kan gjøre unntak fra forvaltningslovens bestemmelser når det er nødvendig av hensyn til gjennomføringen av særskilte tiltak. Kongen kan gjøre unntak fra konkurranselovens bestemmelser når det er nødvendig av hensyn til gjennomføringen av særskilte tiltak.

§ 14 Delegasjon

Kongen kan gi kommuner og fylkeskommuner myndighet til å gi forskriftsbestemmelser og myndighet til å fatte vedtak om særskilte tiltak. Når særlige grunner foreligger, kan Kongen også delegere slik myndighet til næringsorganisasjoner og liknende sammenslutninger.

§ 15 Opplysningsplikt

Næringsdrivende har plikt til å gi opplysninger til beredskapsformål. Kongen kan gi bestemmelser om at opplysninger som er nødvendige til beredskapsformål, kan hentes fra

- a) ligningsmyndigheter og andre skattemyndigheter, toll- og avgiftsmyndigheter og andre myndigheter med ansvar for regulering og kontroll av import og eksport,
- b) andre myndigheter med ansvar for regulering av ervervsvirksomhet,

- c) Brønnøysundregistrene og andre registereiere,
- d) andre myndigheter med informasjon av betydning for beredskapsplanlegging eller krisehåndtering etter denne loven.

Opplysningsplikten gjelder uten hensyn til taushetsplikt.

§ 16 *Behandling av drifts- og forretningshemmeligheter*

Drifts- og forretningshemmeligheter avgitt etter denne loven, skal kun brukes til beredskapsformål. Organet som mottar opplysningene, skal sikre at færrest mulig får tilgang til opplysningene.

§ 17 *Kompensasjon til næringsdrivende*

Næringsdrivendes økonomiske meromkostninger eller tap ved forberedelser til og gjennomføring av særskilte tiltak skal kompenseres etter bestemmelser fastsatt av Kongen. Ansvarlig myndighet for forberedelser til eller gjennomføringen av tiltaket skal utbetale kompensasjonen så snart som mulig.

§ 18 *Skjønn*

Partene kan kreve at kompensasjon etter § 17 skal fastsettes ved skjønn etter reglene i skjønnsprosessloven .

Kapittel 6. Administrative sanksjoner og straff

§ 19 *Tvangsmulkt*

For å sikre at bestemmelser i eller gitt i medhold av loven, eller i vedtak fattet i medhold av loven, blir fulgt, kan Kongen treffe vedtak om tvangsmulkt som tilfaller statskassen.

Tvangsmulkten kan fastsettes når overtredelse av loven eller forskrifter gitt i medhold av loven eller vedtak i medhold av loven eller forskrift gitt i medhold av loven, er oppdaget. Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter fristen for retting av forholdet. Dersom særlige grunner tilsier det, kan tvangsmulkt fastsettes på forhånd, og løper da fra en eventuell overtredelse tar til. Det kan fastsettes at tvangsmulkten løper så lenge det ulovlige forholdet varer, eller at den forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt løper likevel ikke dersom manglende etterlevelse skyldes forhold utenfor den ansvarliges kontroll.

Tvangsmulkt ilegges den ansvarlige for overtredelsen. Er overtredelsen skjedd på vegne av et selskap eller organ eller en annen sammenslutning, skal tvangsmulkten som hovedregel ilegges disse. Er tvangsmulkt ilagt et selskap som inngår i et konsern, kan påløpt tvangsmulkt også inndrives hos morselskap. Er flere ansvarlige etter vedtak om tvangsmulkt, hefter de solidarisk for betaling av tvangsmulkten.

Kongen kan i særlige tilfeller redusere eller frafalle påløpt tvangsmulkt.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om tvangsmulkt, herunder om tvangsmulktens størrelse og varighet, fastsettelse av tvangsmulkt og frafall av påløpt tvangsmulkt. Pålegg om tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Når Statens innkrevingsentral er pålagt å inndrive tvangsmulkt som nevnt i paragrafen her, kan den inndrive kravet ved trekk i lønn og andre lignende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2-7. Innkrevingsentralen kan også inndrive tvangsmulkt ved å stifte utleggspant for kravet dersom pantretten får rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til en tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på Innkrevningsentralens kontor etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-9 første ledd.

§ 20 *Overtredelsesgebyr*

Den som har overtrådt bestemmelser i eller vedtak gitt i medhold av denne lov §§ 6 til 9, kan Kongen gi pålegg om å betale overtredelsesgebyr til statskassen.

Fysiske personer kan bare ilegges overtredelsesgebyr for forsettlig eller uaktsomme overtredelser. Foretak eller annen sammenslutning eller organer kan ikke ilegges overtredelsesgebyr dersom overtredelsen skyldes forhold utenfor dens kontroll.

Ved vurderingen av om overtredelsesgebyr skal ilegges, og ved utmålingen, skal det blant annet legges vekt på

- a) hvor alvorlig overtredelsen har krenket de interesser loven verner,
- b) graden av skyld,
- c) om overtrederen ved retningslinjer, instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen,
- d) om overtredelsen er begått for å fremme overtrederens interesser,
- e) om overtrederen har hatt eller kunne ha oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- f) om det foreligger gjentakelse og
- g) om andre reaksjoner som følge av overtredelsen blir ilagt overtrederen eller noen som har handlet på vegne av denne, blant annet om noen enkeltperson blir ilagt straff.

Vedtaket om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om overtredelsesgebyr, herunder om vilkår for å ilegges overtredelsesgebyr, om størrelsen på overtredelsesgebyret, om rente og tilleggsgebyr dersom overtredelsesgebyret ikke blir betalt ved forfall og om frafall av ilagt overtredelsesgebyr.

Ved inndrivelse av overtredelsesgebyr gjelder § 19 sjette ledd tilsvarende.

Overtredelsesgebyr kan også ilegges for medvirkningshandlinger.

§ 21 *Straff*

Med bøter eller med fengsel inntil 1 år eller med begge deler straffes den som forsettlig overtrer bestemmelser i eller gitt i medhold av §§ 6 til 9. Det samme gjelder overtredelse av eller unnlatelse av å etterkomme vedtak om særskilte tiltak gitt med hjemmel i bestemmelser i eller i medhold av §§ 6 til 9.

Har en overtredelse som nevnt i første ledd ført til at det er inntrådt eller voldt fare for betydelig skade på liv eller helse, kan fengsel inntil 3 år anvendes. Den som grovt uaktsomt overtrer bestemmelse eller vedtak som nevnt i første ledd eller som medvirker til slik overtredelse, straffes med bøter.

Medvirkning straffes på samme måte. Forsøk på overtredelse er bare straffbar når overtredelsen, dersom den hadde blitt gjennomført, ville medført omstendigheter som nevnt i annet ledd annet punktum.

Deltakelse i iverksettelsen av særskilte tiltak etter denne lov regnes som offentlig tjeneste i forhold til reglene i straffeloven kapittel 11, 12, 33 og 34.

§ 22 *Sanksjoner overfor kommuner og fylkeskommuner*

For håndheving av sanksjoner overfor kommuner og fylkeskommuner gjelder bestemmelsene i kommuneloven kapittel 10A. §§ 19 og 20 i loven her gjelder i tillegg.

Kapittel 7. Ikrafttredelse og endring av andre lover

§ 23 *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

§ 24 *Endring i andre lover*

Når loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. Lov 14. desember 1956 nr. 7 om forsynings- og beredskapstiltak oppheves.
2. I lov 16. juni 2006 nr. 20 om arbeids- og velferdsforvaltningen gjøres følgende endringer:

§ 10 skal lyde:

§ 10 *Beredskap i Arbeids- og velferdsetaten*

Arbeids- og velferdsdirektoratet har ansvar for at det utarbeides beredskapsplaner for å sikre opprettholdelse av virksomheten i etaten ved krise i fred eller krig. Planene skal inneholde krav til driftssikkerhet for rekrutteringsbistand og behandling av krav om ytelser og utbetaling. Direktoratet skal påse at det foreligger rutiner for lagring av materiell og utstyr, og rutiner for øvelser og opplæring av personell. Avtaler med leverandører av varer og tjenester til Arbeids- og velferdsetaten skal inneholde krav til leveringsdyktighet og informasjonssikkerhet ved slike situasjoner.

Arbeids- og velferdsetaten skal bistå med å håndtere endringer i arbeidskraftbehovet for prioriterte virksomheter ved kriser i fred eller krig. Dette omfatter blant annet formidling av registrerte arbeidsledige og frivillige som melder seg til etaten. Arbeids- og velferdsdirektoratet kan gjennomføre beredskapsplanlegging i samarbeid med bemanningsforetak og andre utleierye av arbeidskraft. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om prioritet og formidling av arbeidskraft.

§ 11 annet ledd annet punktum skal lyde:

Med samtykke fra Arbeidsdepartementet kan Helse- og omsorgsdepartementet pålegge ansatte i etaten tjeneste i helse- og sosialetaten etter lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap § 4-1.

Dag Terje Andersen

president